

Butlletí

INFORMATIU DE L'ASSOCIACIÓ D'ARXIVERS DE CATALUNYA

TRIBUNAL

Notícies del front

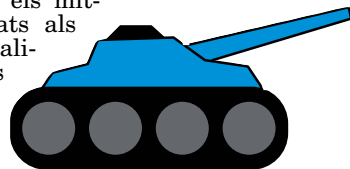
Tot agraïnt la invitació de *L'Espill* a participar en aquest acte de presentació de la revista a Barcelona, m'agafaré al títol del seu dossier (Guerres d'arxiu) i els faré molt breument la meua crònica de sis guerres, algunes de les quals ja s'esmenten a la revista.

Una guerra perduda: els arxius vam arribar tard

Per comprendre la realitat dels nostres arxius, entesos ara com a centres culturals, cal dir primerament que els arxius hem arribat massa tard. El nostre sistema es començà a crear fa 25 anys. Abans amb prou feines mitja dotzena de centres actuaven de forma efectiva. Això ha provocat la pèrdua d'una gran part del nostre patrimoni documental, especialment greu durant el segle XIX (fi de les institucions d'antic règim, desamortitzacions) i de forma continuada fins fa quatre dies. Pèrdua i disfuncions, amb fons desplaçats del seus territoris. Ben diferent és la situació de la nostra xarxa actual, que encara que incompleta (per quan l'arxiu provincial de Barcelona?) és en aquests moments d'una extensió i densitat molt satisfactòria.

Una guerra permanent: la del servei i els recursos

Des de 1979 hem viscut un procés de recuperació accelerada, és veritat, amb un creixement constant en la creació de centres i la incorporació de professionals. Veníem tan de baix de tot que els augments són certament espectaculars. Però ens hem de preguntar si aquest creixement és suficient, perquè la comparació no s'ha de fer en relació amb el passat sinó en relació amb les necessitats de la societat a cada moment. Donem avui els arxius resposta satisfactòria a les necessitats actuals de la societat? Simplificadament jo respondria que ho fem en grau força satisfactori en el vessant cultural i encara de forma insuficient en l'àmbit de la gestió documental. Han crescut els mitjans i recursos destinats als arxius, però també la realitat s'ha tornat molt més complexa i hem incorporat noves tasques i serveis a la funció arxiu.

Una guerra que encara es pot guanyar: l'accés a la documentació

L'objectiu final de la nostra feina és que els documents es puguin posar al servei de qui els necessita. En matèria d'accés, la guerra contra el secretisme està guanyada pel que fa als documents històrics però tot just plantejada en l'àmbit del que denominem documents administratius, també susceptibles de ser sol·licitats pels ciutadans. La transparència de les administracions, la comunicació, l'obertura són termes incorporats a tots els discursos. Existeix, però, un abisme entre això i la seva concreció pràctica. El marc normatiu que ho regula està ple de defectes i de falta de definició. L'arxiver/a es troba cada dos per tres contra l'espasa i la paret. Per no prendre mal li convé impulsar la creació de mecanismes interns en el si de la seva administració, que permetin atendre i donar resposta a les peticions d'accés. La solució ja no ve tant "de fora" sinó més aviat de dins. Fins i tot els futurs dictàmens de la Comissió Nacional d'Accés i Avaluació creada per la Llei 10/2001 plouran sobre mullat si cada adminis-

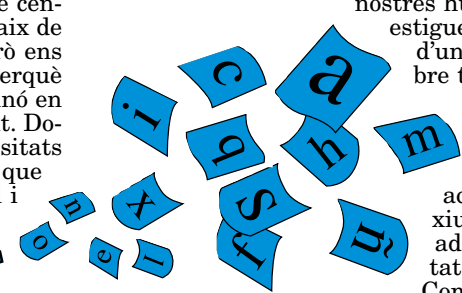
tració no ha creat les seves pròpies eines per aplicar-les, estudiar els casos conflictius, derogar reserves, etc.

La guerra que si perdem ens portarà a la marginació: presència a la www

La presència dels nostres centres a la WWW, analitzada globalment, és molt insuficient, lluny del que ara és exigible i ens exigeixen amb raó els ciutadans. Es poden comptar amb els dits d'una mà els centres que ofereixen la consulta en línia dels instruments de descripció referits a un volum rellevant dels seus fons. Oferim al ciutadà les dades bàsiques dels centres i els seus serveis, però encara estem lluny, com a col·lectiu, de permetre-li la consulta de les eines de recerca que creem en els arxius. De fet això no es podrà fer, o almenys no es podrà fer bé, fins que s'avanci en la normalització de la descripció, en la definició d'una norma nacional que complementi la ISAD(G) i utilitzi el potencial de la EAD. Vist el desenvolupament i la maduresa de l'arxivística catalana aquest és un objectiu que està perfectament a l'abast.

La mare de (quasi) totes les guerres: l'adscripció

Molt probablement moltes de les guerres que hem assumit com a pròpies les fariem millor, les lluitaríem millor, si els nostres humils llocs de comandament estiguessin més ben ubicats. Des d'un lloc enlairat i amb visió sobre tot el camp, les nostres decisions serien més efectives. Als arxius, als ciutadans i a les nostres administracions ens convé ubicar aquesta funció, la funció arxiu, en un lloc central de les administracions, amb capacitat d'incidir en el seu conjunt. Com ja han entès i practiquen moltes de les nostres administracions, cal evitar quedar adscrits a àmbits funcionals especialitzats i sectorials (cultura, per exemple) amb la conseqüent limitació de la nostra capacitat de portar a terme tot el ventall de funcions que s'espera de nosaltres i que la recent Llei 10/2001 d'arxius i documents fixa de forma clara.

La millor guerra del món

L'escriptor Josep Maria Fonolleras titulava així una de les seves excel·lents obres: *la millor guerra del món*. Immersors com estem en la societat de la informació una de les guerres millors en què es pot lluitar és la nostra: la de fer accessible la informació als que la creen, als ciutadans, als historiadors, a la societat que servim. A més tenim la sort que és una guerra incruenta, sense víctimes. A davant no hi ha enemics. El camp de batalla està ocupat per persones, organismes o entitats a qui nosaltres ajudem i oferim els nostres serveis. Cada acció, si la fem bé, ens reporta nous amics. Ningú no discutirà que la nostra és una de les millors guerres del món.

Josep Matas

Intervenció a la presentació de la revista *L'Espill*, Museu d'Història de Catalunya, Barcelona 22 d'octubre de 2003

ELS ARXIUS A LES PUBLICACIONS OFICIALS

Normativa /Catalunya

ANUNCI de l'Ajuntament de Centelles, sobre aprovació inicial del Reglament del servei de l'Arxiu municipal i annexos d'un reglament. DOGC núm. 3946, de 13.08.2003

DECRET LEGISLATIU 2/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de l'organització comarcal de Catalunya. DOGC núm. 4013, de 19.11.2003

ANUNCI pel qual es dona publicitat a l'acceptació pel Departament de Cultura de la donació del fons filmic produït pel senyor Casimir Aumacelles i Salayet amb destinació a l'Arxiu Nacional de Catalunya. DOGC núm. 4019, de 27.11.2003

Normativa/Comunitats autònomes

DECRETO 217/2003, de 16 octubre, aprueba el Reglamento de composición, organización y funcionamiento del Consejo de Archivos de la Comunidad de Madrid. BOCMadrid núm. 258, 29.10.2003

DECRETO 174/2003, de 22 julio, Organización y funcionamiento del Sistema de Archivo de la Administración Pública de la Comunidad Autónoma de Euskadi. BOPaís Vasco núm. 163, 22.08.2003

ORDEN 1325/2003, de 3 de septiembre, por la que se publican las cartas de derechos y deberes de las Guías de información al usuario. BOCastilla y León núm. 205, 22.10.2003

Normativa /Estat

ORDEN CTE/2211/2003, de 23 de julio, por la que se crea la Comisión Calificadora de Documentos Administrativos del Ministerio de Ciencia y Tecnología. BOE núm. 186, 05.08.2003; corr. errores BOE núm. 213, 05.09.2003

ORDEN ECO/2241/2003, de 30 de julio, por la que se crea la Comisión Calificadora de Documentos Administrativos del Ministerio de Economía. BOE núm. 188, 07.08.2003

ORDEN ECO/2579/2003, de 15 de septiembre, por la que se establecen normas sobre el uso de la firma electrónica en las relacio-

nes por medios electrónicos, informáticos y telemáticos con el Ministerio de Economía y sus organismos adscritos. BOE núm. 225, 19.09.2003

ORDEN ECD/2829/2003, de 26 de septiembre, sobre composición de la Junta Superior de Archivos. BOE núm. 248, 16.10.2003

ORDEN APU/2943/2003, de 15 de octubre, por la que se crea la Comisión Calificadora de Documentos Administrativos del Ministerio de Administraciones Públicas y de sus Organismos públicos. BOE núm. 255, 24.10.2003

ORDEN HAC/2989/2003, de 17 de octubre, por la que se constituye la Comisión Calificadora de Documentos Administrativos del Ministerio de Hacienda. BOE 259, 29.10.2003

ORDEN HAC/2991/2003, de 21 de octubre, por la que se crea la Comisión Calificadora de Documentos Administrativos de la Agencia Estatal de Administración Tributaria. BOE núm. 259, 29.10.2003

LEY 33/2003, de 3 de noviembre, del Patrimonio de las Administraciones Públicas. BOE núm. 264, 04.11.2003

LEY 36/2003, de 11 de noviembre, de medidas de reforma económica. BOE núm. 271, 12.11.2003

ORDEN ECD/3223/2003, de 4 de noviembre, por la que se designa un nuevo componente de la Junta de Calificación, Valoración y Exportación de Bienes del Patrimonio Histórico Español. BOE núm. 279, 21.11.2003

ORDEN INT/3298/2003, de 13 de noviembre, por la que se crea un registro telemático en el Ministerio del Interior y se regulan los requisitos y condiciones técnicas para la recepción o salida de solicitudes, escritos y comunicaciones que se transmitan por medios telemáticos. BOE núm. 285, 28.11.2003

ORDEN ECD/3300/2003, de 18 de noviembre, por la que se crea y organiza la Comisión Calificadora de Documentos Administrativos del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. BOE núm. 285, 28.11.2003

Normativa /Unió Europea

DECISIÓN del Comité Económico y Social Europeo, de 1 de julio de 2003, relativa al acceso público a los documentos del Comité Económico y Social Europeo. DOCE L núm. 205, 14.08.2003

REGLAMENTO (CE, Euratom) n° 1700/2003 del Consejo, de 22 de septiembre de 2003, por el que se modifica el Reglamento (CEE, Euratom) n° 354/83 relativo a la apertura al público de los archivos históricos de la Comunidad Económica Europea y de la Comunidad Europea de la Energía Atómica. DOCE L núm. 243, 27.09.2003

Activitat parlamentària

Parlaments autonòmics

PROPOSICION DE LEY, sobre modificación de la ley 6/1986, de 28 de noviembre, de archivos de Aragón, Presentada por GP. Chunta Aragonesista. BOCA núm. 19, de 06.11.2003

Congrés dels Diputats

PREGUNTA ORAL en Pleno Detalle de las características del proyecto "Archivos españoles en red" (AER). Presentada por Caracuel del Olmo, Mª Amelia (GP). Diario de Sesiones Pleno. Congreso de los Diputados núm. 241, 02.04.2003

PREGUNTA AL GOBIERNO con respuesta escrita relativa al proceso seguido por la Administración española para la recepción de los archivos consulares de la II República en la ciudad de México. García Arias, Ludivina (GS). Text de la Iniciativa BOCG. Congreso de los Diputados núm. D-562 de 03.07.2003, contestació del Govern BOCG. Congreso de los Diputados núm. D-582 de 12.09.2003

PREGUNTA AL GOBIERNO con respuesta escrita sobre Medidas para favorecer las peticiones de nacionalidad española de los nacidos en la antigua colonia del Sáhara que no han podido disfrutar de esta condición por deficiencias en la gestión de los archivos de la época. Labordeta Subías, José Antonio (GMX). Text de la Iniciativa BOCG núm. D-553 de 18.06.2003; contestació del Govern BOCG. Congreso de los Diputados núm. D-578 de 05.08.2003

NOTÍCIES

La greu situació dels arxius estatals italians després de les retallades en el pressupost del 2003

Els arxius estatals italians (Central i provincials), que conserven els arxius centrals dels diferents antics estats italians d'abans de la unificació, d'innombrables institucions i entitats públiques, religioses i privades, de famílies i personatges històrics, així com dels òrgans centrals i perifèrics de l'Estat italià i de les "Soprintendenze" arxivístiques regionals italianes, que asseguruen la tutela dels arxius no estatals (ens locals, ens públics, empreses i arxius privats), es troben en una crisi gravíssima causada per un cúmul ja insostenible de retallades en les despeses de funcionament que, sumades a la baixada de prop del 30% decidida pel govern el 2003, ha arribat a reduir a la meitat els recursos en comparació a aquells de què es disposava el 1998, i que constituïen ja un mínim necessari.

Així, les institucions arxivístiques estatals han rebut aquest any assignacions del tot insuficients per a les exigències fonamentals de calefacció i climatització dels locals, energia elèctrica, lloguer de les seues, manteniment, neteja, telèfon, eliminació de residus, fins a tal punt que alguns ja han hagut d'interrompre els abonaments telefònics i de l'energia elèctrica, i que un gran nombre d'arxius es prepara a fer el mateix ben aviat. En aquestes condicions, no tan sols esdevé impossible un desenvolupament normal de les funcions institucionals de consulta dels documents, per no parlar de l'estudi i dels projectes d'informatització dels arxius, sinó que fins i tot es posen en greu risc els arxius mateixos, als quals podria arribar a mancar l'energia per a les instal·lacions de seguretat contra incendis i de climatització.

L'Associació Nacional Arxivística Italiana (ANAI) ha enviat una apel·lació peremptòria al ministre pels béns culturals, Giulia-

no Urbani, i nombroses altres crides han estat fetes per estudiosos, directors d'arxius, i s'han formulat preguntes parlamentàries, però fins ara no s'ha obtingut altra cosa que promeses d'un lliurament de fons en mesura encara insuficient per a garantir un ple funcionament normal dels arxius italians.

Si a tot això s'hi afegeix la manca de contractació, des de fa més de vint anys, d'arxivers suficients per a assegurar una continuïtat adequada de competències en el futur, és legítim pensar que sota l'aparent desinterès del Govern cap al sector arxivístic hi ha una fonamental intenció de desmantellament dels arxius (no se sap si a través de la devolució als ens locals i privats o bé directament del seu tancament definitiu) i del personal que fins ara n'ha assegurat les funcions.

És per això que fem una crida a tots els col·legues dels altres països i a les entitats i associacions arxivístiques per tal que ins-

tin el Govern italià a assumir en primera persona una cura adequada d'un patrimoni arxivístic que és d'interès mundial, tot assegurant als Arxius d'Estat els mitjans necessaris per al seu funcionament.
Traducció d'Anna Duran

XXXVII Conferència Internacional de la Taula Rodona dels Arxius (CITRA)

Els dies 23-27 d'octubre d'enguany es va celebrar a Ciutat del Cap la XXXVII Conferència Internacional de la Taula Rodona dels Arxius (CITRA) dedicada al tema "Arxius i drets democràtics". Al llarg de quatre sessions un conjunt de ponents varen reflexionar entorn de la importància dels arxius per a la salvaguarda dels drets ciutadans, es varen presentar alguns casos concrets - sud-africà, xilè, argentí - i es va propiciar el coneixement dels diversos projectes de cooperació que s'estan duent a terme arreu del món.

En paral·lel a la CITRA se celebrà l'Assemblea de la Secció d'Associacions Professionals i l'assemblea general de la CITRA on es debateren els nous estatuts del CIA que seran presentats per a la seva aprovació al Congrés Internacional de Viena d'agost del 2004. La CITRA comptà amb l'assistència de dos-cents membres de seixanta països diferents. Hi assistí una representació de l'AAC i d'ASF, que intervingué activament en l'assemblea de l'SPA i en l'assemblea general.

Jornada tècnica "La Gestió Documental i l'Arxiu als Museus"

El passat dia 22 d'octubre es celebrà la Jornada tècnica "La Gestió Documental i l'Arxiu als Museus", que fou organitzada pel Museu Marítim de Barcelona amb la col·laboració de l'Associació d'Arxivistes de

Catalunya i l'Associació de Museòlegs de Catalunya.

Les aportacions de les ponències que es presentaren foren molt enriquidores i cop-saren l'interès dels més de 140 assistents representants de 93 entitats i institucions.

La Jornada va constar de dos apartats diferenciats i va començar amb l'exposició d'experiències de museus catalans (el Museu Nacional d'Art de Catalunya, el Museu del Cinema, el Museu Marítim de Barcelona i el Museu de Zoologia - Museu de Ciències Naturals) que ens mostraren el tractament de la documentació i la necessitat de col·laboració entre els col·lectius de museòlegs i d'arxivistes per a poder portar a terme un sistema de gestió integral de la documentació en els museus.

El segon apartat fou de caire més teòric, inicià la sessió la ponència sobre la legislació que afecta al patrimoni documental així com la validesa del document electrònic cada vegada en més ús a les nostres administracions públiques, i finalitzà amb la preservació i conservació dels documents d'arxiu.

Des de l'Associació d'Arxivistes de Catalunya, representada pel seu president, veient el gran interès despertat en la Jornada, es va demanar a la Direcció del Museu que es continués en aquesta línia i s'organitzés en un futur una nova edició per tal d'anar donant a conèixer noves experiències sobre la Gestió Documental i l'Arxiu als Museus.

La Jornada va concloure amb la presentació del Manual "Els arxius dels museus. El cas del Museu Marítim de Barcelona" que ha editat aquest museu i que posa a l'abast de tots els usuaris interessats al web www.diba.es/mmaritim/ en suport electrònic.

TARIFES PROFESSIONALS

La Junta Directiva de l'AAC, en la sessió de 13 d'octubre de 2003, va aprovar les tarifes professionals que es relacionen a continuació. Aquestes tarifes són indicatives de que s'hauria de percebre pel treball realitzat, tenint en compte els coneixements que es requereixen per a dur-lo a terme.

Transcripcions paleogràfiques
33 € (pàgines de 30 línies i 70 espais)

Traduccions del llatí
33 € (pàgines de 30 línies i 70 espais)

Conferències, cursos, seminaris i congressos

- Conferències: 193 €
- Participacions en taules rodones: 143.5 €

- Sessions de formació general: 82.5 €
- Sessió de formació especialitzada (fins a 30 h.): 121.5 €

- Coordinació de curs especialitzat (fins a 30 h.): 461 €

Assessorament i informes

- Assessorament: 33 €/h
- Informe tècnic: 33 €/h

Exposicions

- Per textos d'exposicions: 33€/pàg (pàgines mecanografiades a dos espais per a plafons o catàlegs)

- Selecció de peces o documentació gràfica: 26 €/h

Exercici lliure de la professió

- Sou mínim, sense aplicar les retencions: 2309 €
- Treballs esporàdics: 27 €/h

Tarifes per a les publitrameses

Aquestes tarifes no afecten els convenis i intercanvis establerts.

- Preu socis: 48.5 €
- Socis institucionals: 68 €
- Entitats sense afany de lucre: 104.5 €
- Altres empreses i entitats: 179 €

CONVOCATÒRIES

Postgrau de Gestió dels Documents Electrònics. *Barcelona (St. Antoni Maria Claret, 171) de gener a juny de 2004.* Organitza: Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents i l'Associació d'Arxivistes de Catalunya. Per a obtenir més informació: esaged@uab.es, <http://www.escolaarxivistica.com> o ESAGED, tel. 93.581.73.99

Documentos electrónicos: régimen jurídico y políticas de gestión y conservación. *Sevilla, 28-30 de gener de 2004.* Organitza: Asociación de Archiveros de Andalucía i el Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico. Per a obtenir més informació: cursos.aiph.ccul@juntadeandalucia.es i a.a.a@arrakis.es

3r. Laboratori d'Arxiu Municipal. *Barcelona, Pati Manning (Montalegre, 7), 26 de febrer de 2004.* Amb el títol: "La imatge de l'arxiver i l'arxiu municipal en

vers la societat", organitzat per l'Arxiu Municipal de Barcelona, l'Associació d'Arxivistes de Catalunya i l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. La inscripció és gratuïta. Places limitades. Per a obtenir més informació adreceu-vos a l'AAC.

Descripción Automatizada en Archivos. *València, 6-14 de febrer de 2004.* Organitza AVEI. Per a obtenir més informació adreceu-vos a <http://www.uv.es/avei/asociacion/formacion.htm>

Documentación en los museos: el futuro de las tecnologías de la información y la comunicación. *Sevilla, 24 de febrer a 28 de març de 2004.* Organitza Asociación Andaluza de Documentalistas. Per a obtenir més informació adreceu-vos a administracion@aadocumentalistas.org

XV Jornadas de Archivos Municipales. *Móstoles, 27 i 28 de maig de 2004.* Amb el títol: "La descripción multinivel en los archivos municipales: la norma ISAG(G)", organitzat pel Grupo de Archiveros Municipales de Madrid. Per a obtenir més informació adreceu-vos a archivo@ayto-mostoles.es

Preserving the AudioVisual Heritage-Transition and Access. *Toronto, 24-26 de juny de 2004.* Organitzat per Association of Moving Image Archivists (AMIA). Per a obtenir més informació adreceu-vos a [hppt://www.jts2004.org](http://www.jts2004.org)

XV Congrés Internacional d'Arxius. Arxius, memòria i coneixement. *Viena 23-29 d'agost de 2004.* Per a obtenir més informació: <http://www.ica.org>

BIBLIOGRAFIA RECENT

ARGILÉS, Anna; RETUERTA, M. Luz. *Les fonts demogràfiques. Materials didàctics de l'Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat.* Sant Feliu de Llobregat: Consell Comarcal del Baix Llobregat, 2003.

Arxius. Butlletí del Servei d'Arxius. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, núm. 39, tardor de 2003.

CORTS I BLAY, Ramon. *Regests de la do-*

cumentació del segle XX sobre Catalunya i la Santa Seu conservada a l'Arxiu Secret Vaticà. Fons de la Secretaria de l'Estat (1899-1921) Barcelona: Facultat de Teologia de Catalunya, 1992-2003

COUTURE, Carol [et alii]. *Les Fonctions de l'archivistique contemporaine.* Sainte-Foy: Presses de l'Université du Québec (Gestion de l'information), 2003

Directorio Español de Software para la Gestión Bibliotecaria, Documental y de Contenidos. Madrid: CINDOC - SEDIC, 2003

El Servei Comarcal d'Arxius de la Safor. Gandia: Mancomunitat de Municipis de la Safor, 2003

FERNÁNDEZ I TRABAL, Josep [et alii]. *El fons del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC). 1. Guerra Civil, Exili i Clan-*

